

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 64/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Till social- och hälsovårdsministeriet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 12 januari 2011 en proposition med förslag till lag om ändring av 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (RP 321/2010 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Kirsi Päivänsalo, social- och hälsovårdsministeriet
- professor Mikael Hidén
- juris licentiat Maija Sakslin.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Ålands landskapsregering.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Vid jämkning av arbetslöshetsförmånen tas i bruk ett skyddat belopp för de inkomster som de som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen får. De som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen får förtjäna högst 300 euro under en jämkningsperiod utan att det påverkar beloppet av arbetslöshetsförmånen. Syftet med ändringen är att uppmuntra till deltagande i den frivilliga räddningsverksamheten.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2011.

Regeringen påpekar i motiven till lagstiftningordning att de föreslagna ändringarna leder till att de inkomster som den som deltar i räddningsverksamhet får av detta arbete minskar arbetslöshetsförmånen på ett lite annat sätt än vad inkomster av annat tillfälligt arbete gör. Brandkårsarbetet och deltagande i det är enligt regeringen viktigt med tanke på samhällets säkerhet och utgör därmed ett godtagbart skäl enligt grundlagens 6 § 2 mom. att särbehandla inkomsterna från arbetet i fråga vid jämkning av arbetslöshetsförmånen. Regeringen anser därför att de föreslagna ändringarna i arbetslöshetsförmånsvillkoren inte är sådana att de kan anses strida mot grundlagen. Men på grund av frågans principiella betydelse anser regeringen det dock

vara önskvärt att utlåtande inhämtas av grundlagsutskottet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Regeringen föreslår att det i jämkningen av arbetslöshetsförmånen tas i bruk ett skyddat belopp för de inkomster som personer som deltar i räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar verksamma i räddningsbranschen får. De här personerna föreslås få förtjäna högst 300 euro under en jämkningsperiod utan att det påverkar arbetslöshetsförmånens storlek.

Förslaget leder till att de inkomster som dessa inom räddningsbranschen verksamma personer får för sitt deltagande i räddningsverksamhet minskar arbetslöshetsförmånen på lite annat sätt än vad inkomster av annat tillfälligt arbete gör. Förslaget måste främst bedömas mot den allmänna jämlikhetsbestämmelsen i 6 § 1 mom. i grundlagen. Bestämmelsens koppling till diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. är rätt lös, även om den förteckning över förbjudna särbehandlingsgrunder som ingår i det momentet inte är uttömmande (se RP 309/1993 rd, s. 46—48).

Enligt förarbetena till reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna omfattar jämlikhetsbestämmelserna också lagstiftaren. Medborgare eller grupper av medborgare kan inte godtyckligt särbehandlas vare sig positivt eller negativt genom lag. Jämlikhetsbestämmelsen kräver ändå inte att alla medborgare ska behandlas lika, om inte de förhållanden som inverkar på saken är likadana. Jämlikhetssynpunkter spelar en viss roll när medborgarna beviljas fördelar eller rättigheter genom lag. Å andra sidan är det typiskt för lagstiftningen att den på grund av ett visst acceptabelt samhälleligt intresse behandlar människor olika bl.a. för att främja faktisk jämlikhet (RP 309/1993 rd, s. 46). Grundlagsutskottet brukar i sin praxis understryka att inga skarpa gränser för lagstiftarens prövning kan härle-

das ur jämlikhetsprincipen då reglering i överensstämmelse med den rådande samhällsutvecklingen eftersträvas (se t.ex. GrUU 28/2009 rd, s. 2, GrUU 38/2006 rd, s. 2, GrUU 1/2006 rd, s. 2, GrUU 59/2002 rd, s. 2).

Tanken med ändringen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa är att den ska bidra till en effektiv räddningsberedskap. Inte minst i glesbygden är det nödvändigt att anlita frivilliga avtalsbrandkårer och personal i bisyssla. Den frivilliga personalen och personalen i bisyssla utgör också en viktig del av räddningsväsendets personal under undantagsförhållanden. Syftet med regleringen är godtagbart. Att gynna en viss persongrupp för förslaget sätt när det gäller arbetslöshetsförmånen är enligt utskottets mening varken godtyckligt eller oskäligt i ett sammanhang som detta.

Ändringar i arbetslöshetsskyddet bör dock i regel göras så att de arbetslösa inte särbehandlas utifrån inkomstkälla, menar utskottet. Dessutom finns det sannolikt också annat frivilligarbete som på ett liknande sätt är viktigt t.ex. för att trygga de basala samhällsfunktionerna. Den föreslagna regleringen blir en punktinsats som inte är helt korrekt med hänsyn till grundlagens jämlikhetsbestämmelser. Men förslaget ryms trots allt inom ramen för lagstiftarens prövning och den föreslagna lagen kan därmed stiftas i vanlig lagstiftningsordning, anser utskottet.

Social- och hälsovårdsutskottet bör i den fortsatta beredning se till att det nya systemet även tillämpas i landskapet Åland på personer som avses i lagen.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 4 mars 2011

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Elisabeth Naucclér /sv

Ville Niinistö /gröna
Mikaela Nylander /sv
Veijo Puhjo /vänst
Tuulikki Ukkola /saml
Ilkka Viljanen /saml
ers. Hannu Hoskonen /cent
Raimo Piirainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Petri Helander.